

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 9

DIDAKTICKÝ TEST 2

Jméno a příjmení

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

1 bod

1 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Pravěcí zemědělci se poměrně často stěhovali, aby mohli pěstovat potřebné plodiny.
- B) Jednou za čas se na trhu objeví kniha, která kompletně změní způsob uvažování.
- C) Napjetí mezi nimi se stupňovalo, ale sběratelé si ničeho nevšimli.
- D) Objevil se mezi námi během hodiny a hned si dal oběd.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 2–5

Věděl jsem, že teď mám vyhráno. Nikdo jiný mě už hledat nebude. Vyndal jsem svoje fídlátka z člunu a udělal jsem si pěkný tábor v hustém lese. Vyrobil jsem si z pokrývek jakýsi stan a do něho jsem dal věci, aby na ně nemohl déšť. Chytil jsem sumce, otevřel jsem ho pilou, a než se setmělo, rozžehl jsem táborák a večeřel. Potom jsem hodil do řeky šňůru, abych chytil nějakou tu rybu k snídani.

Když se setmělo, seděl jsem u ohně a pokušoval a říkal si, že to všecko dobře dopadlo; ale pomaloučku polehoučku mi začalo být jaksi **teskno**, a tak jsem šel a sedl si na břeh a naslouchal šumění vody, jak naráží na ostrov, a počítal jsem hvězdy a klády a vory, které voda unášela, a potom jsem šel spát; je to nejlepší způsob, jak zabít čas, když je člověk sám a je mu **smutno**. Smutek brzy přejde.

(Twain, M., Dobrodružství Huckleberryho Finna)

1 bod

2 Které z následujících tvrzení o slovech zvýrazněných v textu je pravdivé?

- A) Slova jsou synonyma.
- B) Slova jsou antonyma.
- C) Slova spolu významově nesouvisí.
- D) Slova jsou homonyma.

max. 2 body

3 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá textu (A), nebo ne (N):

	A	N
3.1 Vypravěč si udělal výlet do přírody a radostně se rozhlížel po okolí.	☐	☐
3.2 Spánek je nejlepší lék, když člověk zůstane bez lidí a padne na něj stesk.	☐	☐
3.3 Vypravěč se utábořil na poloostrově a zabezpečil člun.	☐	☐
3.4 Vypravěč povečeřel rybu a udělal vše pro to, aby stejný pokrm měl i k snídani.	☐	☐

max. 2 body

4 Vyhledejte v textu několikanásobný předmět a vypište jej.

1 bod

5 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

- A) Autor vypráví děj jako nestranný pozorovatel.
 B) Autor se ztotožňuje s hlavní postavou.
 C) Autor občas do děje zasáhne autorskou poznámkou na okraji.
 D) Autor se ztotožňuje se dvěma postavami.

1 bod

6 Ve které variantě je správně zapsaná přímá řeč?

- A) Učitel nás vyzval: „Dejte se do práce“.
 B) „Dejte se do práce“ vyzval nás učitel.
 C) Učitel nás vyzval „Dejte se do práce.“
 D) „Dejte se do práce,“ vyzval nás učitel.

max. 2 body

7 Rozhodněte, která tvrzení jsou pravdivá (A) a která nikoli (N).

	A	N
7.1 U slova neproveditelný je kořenem -ved-.	☐	☐
7.2 Koncovkou slova pravděpodobný je -ný.	☐	☐
7.3 Slovo nepřítomnost obsahuje předponu.	☐	☐
7.4 Příponou slova maličko je -ičko.	☐	☐

max. 4 body

8 **Přiřadte k vyznačeným slovesným tvarům (8.1–8.4) ve větách jejich bližší určení (A–F).** (Každou možnost z nabídky A-F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 8.1 Už jeho děda říkal, že **bych potřeboval** pořádně za vyučenou. ( )
- 8.2 Tak už se mu **nesmějte**, musí se teď opravdu pořádně soustředit. ( )
- 8.3 Máme za ním přijít, až **budeme mít** všechno připravené. ( )
- 8.4 V návrhu **se uvažuje** o zcela nové tramvajové trati. ( )

- A) 1. osoba, jednotné číslo, způsob podmiňovací přítomný
 B) 1. osoba, množné číslo, čas budoucí, způsob oznamovací
 C) 2. osoba, množné číslo, čas přítomný, způsob oznamovací
 D) 2. osoba, množné číslo, způsob rozkazovací
 E) 3. osoba, jednotné číslo, čas přítomný, způsob oznamovací
 F) 3. osoba, množné číslo, čas přítomný, způsob oznamovací

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 9–11

TEXT 1

U řek

U řek mám večer vlažný rád,
 u řek, kde plno mušlí leží,
 kde zvolna z řeky vstává chlad
 a bílá pěna z dálky sněží.

U řek mám břízy nejraději
 a olše, do nichž stín se dere,
 a cvrčků šum a vážek rej
 a v dálce města rysy šeré.

(Sova, A., U řek)

TEXT 2

Anafora – opakování stejného slova nebo slovního spojení na začátku bezprostředně následujících veršů.

max. 2 body

9 **Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU 1 (A), či nikoli (N).**

	A	N
9.1 Text je ukázkou lyrickoepické básně.	☐	☐
9.2 U textu je použit rým střídavý.	☐	☐
9.3 Jedná se o text z oblasti populárně naučné.	☐	☐
9.4 U obou slok má vždy první a třetí verš jednu slabiku.	☐	☐

1 bod

10 Vypište z TEXTU 1 dva verše, v nichž se vyskytuje anafora.

Při řešení úlohy vycházejte z definice uvedené v TEXTU 2.

1 bod

11 Která z následujících možností nejlépe vystihuje vyznění textu?

- A) Básník popisuje, jak vypadá večer u řek.
- B) Básník se vyznává ze své lásky k popisovanému místu.
- C) Básník se zaměřil na výčet zvířat a stromů, které se nacházejí u řek.
- D) Básník u řeky čeká na svou lásku a všímá si okolí.

1 bod

12 Vyberte, která varianta obsahuje pravopisnou chybu.

- A) Vyplývá to z průzkumu, podle kterého má většina firem problémy obsadit volná místa absolventy středního vzdělání s výučním listem.
- B) Pokud potomci nemají o rodinnou firmu zájem a jediným východiskem je prodej, musí majitel počítat s některými úskalími.
- C) Někteří bývalí sportovci si to však zpravidla uvědomí až ve chvíli, kdy kariéru ukončují.
- D) Plocha mezi silnicí a šlépějí byla pannenská, bez sebelehčí stopy nějakého dotyku.

3 body

13 Seřadte jednotlivé části textu (A–E) tak, aby byla dodržena textová návaznost:

A) Teď šla rovně a přímo k panu Vojtíškovi u sochy. Plátěné suknice se jí kolem suchých hnátů plandaly skoro bez zašustění, do čela silně stažená modrá plachetka kývala se nahoru dolů. Její obličej byl mně vždy děsně protivný. Samá drobná vráska jako tenounké nudličky, sbíhající se ke špičatému nosu a ústům. Oči její byly žlutozelené jako u kočky.

B) Byl překrásný den červnový. Pan Vojtíšek vyšel z kostela sv. Mikuláše, posadil si čepici na hlavu, co ochranu proti sálajícímu slunci, a šel pomalu přes nynější Štěpánské náměstí.

C) Sotva si byl usedl, zvedla se jedna ze žebraček od dveří mikulášského kostela a šla tímtež směrem. Té říkali „baba miliónová“. Jiné žebračky slibovaly, že pánbůh darovanou jim almužnu zaplatí stotisíckrát, ona šla hned do „miliónů a miliónů“; proto také paní oficiálka Hermannová, která chodila ke všem licitacím po Praze, dávala almužnu jí jediné. Miliónová baba šla rovně kdy chtěla a kulhala kdy chtěla.

D) Přistoupila až poblíž pana Vojtíška. „Pochválen buď pán Ježíš Kristus,“ zašpoulila ústa. Pan Vojtíšek kývnul na znamení, že souhlasí. Miliónová usedla na druhý konec schodu a kejchla. „Br!“ podotkla, „já nemám slunce ráda, když na mne svítí, musím kejchat.“ Pan Vojtíšek nic.

E) U sochy svaté Trojice se zastavil a usedl na schod. Kašna za ním zvučně šplounala, slunce hrálo, bylo tak příjemno! Patrně obědval dnes někde, kde stolovali až po dvanácté.

(Neruda, J., *Povídky malostranské*)

13.1 _____

13.2 _____

13.3 _____

13.4 _____

13.5 _____

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 14–17

Pojďme se tedy nejdříve věnovat přísudku jmennému se sponou. Přísudek jmenný se sponou, jak již z jeho názvu vyplývá, je vyjádřen jménem a sponou. Co je to **spona**? No přece nám již dávno známá sponová slovesa být, bývat, stát se, stávat se. **Jméno** v tomto přísudku může být podstatné, přídavné, zájmeno, nebo dokonce i číslovka. Pozor! Sloveso být však může fungovat i jinak než jako spona, a to jako sloveso plnovýznamové. Jde o případy, kdy je použito ve významu *nacházet se* či *existovat*, nebo zastupuje-li jiné plnovýznamové sloveso.

Od přísudku jmenného se sponou se můžeme posunout dále k přísudku jmennému, kterému se někdy také říká jmenný beze spony. A opět nám o tomto přísudku už mnoho napovídá jeho název. U tohoto přísudku totiž je spona vypuštěna, tedy chybí u něj spona, která by tam jinak měla být. Jedná se o heslovitá či zkratkovitá vyjádření typu: *Mladost radost. Vstup volný. Pes – nejlepší přítel člověka.*

(Recepty na zajímavé hodiny českého jazyka a literatury pro 2. stupeň ZŠ a víceletá gymnázia, kráceno)

1 bod**14 Vyberte, ke kterému útvaru byste text zařadili.**

- A) výklad
- B) vyprávění
- C) zpráva
- D) návod

max. 3 body**15 Vypište z poslední věty prvního odstavce spojky.****1 bod****16 Vyberte, co mají společného zvýrazněná slova v textu.**

- A) Jde o slova jednoznačná.
- B) Tato slova patří k odborným názvům.
- C) Jedná se o slova mnohoznačná.
- D) Slova nemají nic společného.

max. 2 body

17 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda vyplývá z textu (A), či nikoli (N).

	A	N
17.1 Přísudky rozlišujeme slovesné, jmenné se sponou a jmenné.	☐	☐
17.2 Sloveso být může v přísudku fungovat pouze jako spona.	☐	☐
17.3 Součástí přísudku jmenného se sponou mohou být i číslovky.	☐	☐
17.4 Součástí přísudku jmenného je sponové sloveso.	☐	☐

1 bod

18 Které z následujících souvětí obsahuje chybu v interpunkci?

- A) Mladý bojovník před tím, kdo ho pasoval, poklekl a přednesl předepsanou přísahu.
- B) Věřil, že po přečtení knihy lidé pochopí, že války jsou zbytečné, a budou se snažit zachovat mír.
- C) Od začátku jsem se snažil, a proto si mí nadřízení brzy všimli, že práce s knihami mě moc baví a že rád pracuji s lidmi a umím je motivovat.
- D) Vybírat u nás můžete buď samotné bazény, nebo můžete zvolit z množství nabízeného příslušenství jako jsou bazénové filtrace, světla do bazénu a jiné.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 19

Ra*í vánek byl sedlákovi vhod, když vezl ra*ou zeleninu na trh postra*ími uličkami do koru*ího města.

(R. Drábová)

1 bod

19 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit n/nn tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou n/nn uvedena v odpovídajícím pořadí?

- A) n – nn – n – nn
- B) nn – n – nn – n
- C) n – nn – nn – nn
- D) nn – n – nn – nn

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 20–24

Ford na něj užasle pohlédl.

„To snad ne,“ zamračil se.

Barman nabral zhluboka dech. „Tady máte šest pint, pane.“

Arthur se na něj mdle usmál a znovu pokrčil rameny. Otočil se a mdle se usmál na zbytek hospody, pro případ, že by někdo zaslechl, co se tu právě odehrálo. **Nikdo samozřejmě nic nezaslechl, a nikdo tudíž nechápal, proč se tak divně usmívá.** Muž, sedící u baru vedle Forda, pohlédl na oba kamarády, pak na oněch šest piv. Předvedl bleskovou ukázkou počtářského umění. Odpověď, k níž se dopracoval, se mu zřejmě zamlouvala, protože jim věnoval přiblblý a nadějeplný úsměv.

„Vodpal, to jsou naše piva,“ řekl Ford a vrhl na něj pohled, který by přiměl i algolského slunečního tygra, aby si hleděl svého.

Ford vysolil na barový stůl pětilibrovou bankovku. „Zbytek si nechte.“

(Adams, D., *Stopařův průvodce Galaxií*)

max. 2 body

20 Rozhodněte, zda jsou uvedená tvrzení pravdivá (A), či nikoli (N).

	A	N
20.1 V textu se vyskytují pouze číslovky základní.	☐	☐
20.2 V textu se vyskytuje zájmeno záporné.	☐	☐
20.3 Slovesné tvary v textu zastupují všechny slovesné způsoby.	☐	☐
20.4 V textu se vyskytuje pět podstatných jmen rodu středního.	☐	☐

max. 2 body

21 Vypište přídavná jména, která vznikla skládáním.

1 bod

22 Které tvrzení platí pro zvýrazněnou větu v textu?

- A) Jde o souvětí souřadné, obsahující dvě věty hlavní ve významovém poměru důsledkovém a vedlejší větu předmětnou.
- B) Jde o souvětí souřadné, obsahující dvě věty hlavní ve významovém poměru slučovacím a vedlejší větu přívlastkovou.
- C) Jde o souvětí souřadné, obsahující tři věty hlavní ve významovém poměru slučovacím.
- D) Jde o souvětí podřadné, první věta vedlejší je příslovečná příčinná, druhá je přívlastková.

max. 2 body

23 Vypište z textu slovo:

- A) nespisovné
- B) hovorové či citově zbarvené

1 bod

24 Které z následujících tvrzení o výchozím textu je pravdivé:

- A) V textu se vyskytují čtyři konkrétní postavy.
- B) Ford se bál, že někdo něco zaslechl.
- C) Ford piva zaplatil a s kamarádem odešli.
- D) Muž, který seděl u baru, pořád něco počítal a přibližně se usmíval.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–28

Každodenní život ve vesnici i ve městě s sebou přinášel běžné lidské radosti a starosti. Okamžiky štěstí a spokojenosti se střídaly s chvílemi smutku, žalu a zloby. **K té horší stránce života zároveň patřili různé sousedské hádky a spory, domácí neshody, krádeže, nezaplacené dluhy i vážné zločiny, které jsou zaznamenány na papýrech.**

Již na stěnách hrobek z doby Staré říše se můžeme setkat s texty, které jsou životním příběhem jejich majitele. Jedná se o nápisy, v nichž zemřelí vypráví v první osobě nejdůležitější události ze svého života.

(Recepty na zajímavé hodiny českého jazyka a literatury pro 2. stupeň ZŠ a víceletá gymnázia)

max. 4 body

25 Vypište z výchozího textu čtyři slova, která jsou napsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

1 bod

26 Rozhodněte, které tvrzení o textu je pravdivé.

- A) Jde o vědecko-fantastickou literaturu.
- B) Text je ukázkou populárně naučné literatury.
- C) V textu najdeme prvky dramatu.
- D) Text vykazuje znaky pověsti.

1 bod

27 Najděte v textu synonymum pro slovo *normální*.

max. 2 body

28 Rozhodněte, která tvrzení o zvýrazněné větě jsou pravdivá (A) a která nikoli (N):

- 28.1 Ve větě se vyskytuje několikanásobný předmět.
 28.2 Ve větě najdeme přívlastek neshodný.
 28.3 Jedno ze sloves je v rodě trpném.
 28.4 Vyskytuje se zde přídavné jméno ve třetím stupni.

A	N
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

1 bod

29 Vyberte slovní spojení, které odpovídá významu *sdělit něco důvěrně, beze svědků*:

- A) otevřít někomu oči
 B) říct někomu něco do očí
 C) říct něco mezi čtyřma očima
 D) moci se každému podívat do očí

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 30

Asimilace (spodoba) znělosti je jev, ke kterému dochází tam, kde se vedle sebe setkává souhláska znělá s neznělou. Obě souhlásky vyslovíme zněle nebo nezněle podle toho, jaká je druhá v pořadí, př. sbírat vyslovíme zbírat, znělé b změnil neznělé s na znělé z.

2 body

30 Ve které variantě je příklad asimilace (spodoby) znělosti?

- A) výtah
 B) prosba
 C) látka
 D) snaha

NÁPOVĚDA

Znělé souhlásky (při vyslovení hlasivky kmitají, nelze je šeptat): b, d, d', g, h, v, z, ž, m, n, ň, j, r, l.

Neznělé souhlásky (při vyslovení hlasivky nekmitají, lze je šeptat): p, t, t', k, ch, f, s, š, c, č.

Rod trpný – podmět není původcem děje, př. Most se upevňoval dlouho.

Přívlastek neshodný – neshoduje se se svým řídicím jménem v rodě, čísle ani pádě, je vyjádřen podstatným jménem, infinitivem slovesa a příslovcem.